

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljave je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

FR. DRNOVŠEK:

Kako bi uredili objektivno postopanje pri nameščanjih.

(V razmišljanje h kompetenčnemu vprašanju.)

Natečaj za razpisana službena mesta drži vselej vsakokratne prizadete v napetem pričakovanju, iz razumljivega egoizma in najboljšega imenja, ki ga ima vsak prosilec o samem sebi, je vsakdo teh trdno prepričan, da mu ne more spodleteti, da le edino on mora mesto dobiti, da le edino pri njem vsi momenti »za to govorijo« itd. A ko so mesta končno oddana, koliko razočaranih! Očitki, protesti, groznje, to in ono, toda nepoznani!

Gotovo je službodajalcu težko izmed tolike množine prosilcev poiskati vedno v resnici najvrednejšega in skoro neizbežno je, da ne bi se zagrešile napake. Veliko je poklicanih, a malo izvoljenih!

Da se more ta izbira vršiti čim natančneje, čim pravičneje, določa člen 62. čin, zakona one momente, na katere se je pri podeljevanju izpraznjenih službenih mest ozirati. Toda načela tega člena so le okvir, na podlagi katerega je predvsem potreben pravilnik, ki bi precizno določal pot, katere se je držati pri podeljevanju mest in ki bi izključeval sleherni samovoljnost. Ravno tega pravilnika pa še nimamo in o njem hočem podati nekaj misli.

Na raznih učiteljskih sejah in skupščinah se je že ponovno razpravljalo o ključu, ki naj bi bil za podeljevanje razpisanih službenih mest najpravičnejši. Kot glavni naj bi prihajali v poštev ti-le momenti: starost, službena ocena, družinske razmere. Pomanjkljivost vseh teh različnih ključev leži v tem, da ne moremo teh momentov spraviti v oni vrstni red, ki bi odgovarjal vsem zahtevam pravične, objektivne podelitve (eni bi radi, naj se v prvi vrsti ozira na starost, drugim je službena ocena najmerodajnejša itd.), drugič pa, da večkrat pustimo kakšen navidezno postranski, toda v resnici zelo važen moment neupoštevati. Kajti pri res skrupuloznem pretehtavanju vseh v poštev prihajajočih momentov se nikakor ne smemo zadovoljiti le z onimi tremi zgoraj navedenimi, temveč ozirati se je še na marsikatero druge, ki tudi govorijo svoj »pro« ali »contra«. To pretehtavanje je ono, ki naj odloča, vsa dobra — pa tudi slaba — dela prosilca naj bi prišla na tehtnico in tehtnica, ki je nepristopna za suliranje, naj odloči.

Toda kako naj tehtamo? — S točkami! — Pri telovadnih in drugih športnih tekmah ocenjujejo tekmovalce s točkami. Tudi kompetenca je tekma.

„Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

LISTEK.

T. SELIŠKAR:

Protialkoholno vprašanje.

Pa je prišla prohibicija in ljudje, navajeni piva, so tarnali in begali iz kraja v kraj ter iskali oaze v prostrani pustinji. Tako se je pričela nova industrija — »butlegerstvo« — ki je mnogim prineslo čedne denarce. Na tisoče hiš se je spreminilo v pivovarne v malem, lznajdljivi ljudje, željni požirka močnega, so pronašli, da je vsaka »kafekangla« dobra za silo, če ni bilo kotlička.

Prvo jesen po prohibiciji so tisti, ki se razumejo na vino, ne samo kako se ga pije, ampak tudi kako se ga dela, pričeli »prešati«. Od deset do petindvajset galonov so ga napravili, in to je bilo veliko. V par mesecih pa je pošel. »Drugo leto ga bomo pa malo več naredili.« In zopet ga je bilo premalo.

To jesen se bo porabilo več grozdja za »prešanje« kakor preje dve jeseni skupaj. Prohibicija je imenitno »prohibitorala«.

Tako-le (seveda samo v principu) sem si stvar zamislil:

V poštev prihajajoče momente je predvsem treba prevesti na točke. Vrstni red teh momentov ne prihaja tu prav nič v poštev, kajti merodajna bi bila le končna vsota vseh dobljenih točk!

a) Službena doba: Vsako službeno leto naj bi n. pr. štelo za 1 točko; torej: prosilec s 15 službenimi leti bi imel 15 točk.

b) Službena ocena (zadnjih treh let): stopnje 1, 2, 3, 4 naj bi se n. pr. prevedle v točke: 1 = 4 točke, 2 = 3 točke itd. Prosilec je imel n. pr. leta 1921./22. sledečo oceno: 1, 2, 1, 1, 1; leta 1922./23.: 1, 2, 2, 1, 1; leta 1923./24. 1, 1, 2, 1, 1; skupaj 56 točk; skupaj z gornjim 71 točk.

c) Družinske razmere: V kraju, kamor prosil, ima prosilec posestvo = x točk; otroke ima zrele za srednjo šolo = y točk itd.

d) Drugi momenti: V slabem kraju je služboval = p točk; v lepšem kraju je služboval = r točk; v lepem kraju je služboval = s točk itd., itd.

Summa summarum: prosilec A. = 82 točk, B = 75 točk, C = 93 točk, D = x točk itd. Ta tehtnica bo gotovo precej pravična in komisiji ne bo težko določiti kandidata, ki se mu naj mesto podeli. — Stvar pravilnika bi bila, da momente natančno opredeli ter jim določijo potrebno število razpoložljivih točk.

Kdo naj točkanje izvede? Prva instanca naj bi bila vsekakor okrajna komisija, voljena od okrajne učiteljske konference. Vsako prošnjo tamokrajnih prosilcev naj bi ta komisija prevedla v točke, prosilčeva stvar pa bi bila, da bi v lastnem interesu navedel vse one momente, ki o njih misli, da bi mu pridobili kako točko. Člani komisije, kot najbližji sosede prosilca in kot najboljši poznavalci njegovih razmer, bi gotovo izvršili to točkanje pred vsemi drugimi faktorji najtočneje. — Tako točkane prošnje dobi v roke oblastna komisija, izvoljena od oblastne učiteljske konference. Ona sestavi seznam tekmecev po točkah in od da mesto.

Ob takem postopanju bi morali pihiniti vsi očitki, prenehati bi moralo pritiskanje kljuk, hkratu bi pa ta institucija tvorila korak do ustanovitve učiteljskih zbornic, za katerimi stremimo!

(Tovariš, pregnan iz Primorske, me baš opozarja, da je podoben sistem uveden v Italiji).

Prohibicija kakor je bila sprejeta je napaka. Tisočkrat bolje je, če se točenje pijač pametno regulira, kakor pa da se jih prepove, ne da bi se jih prepovedalo. Razumno je, če se ljudi uči, da je čezmerno uživanje alkoholnih pijač zastrupljanje organizma ali »organona«, kakor se glasi v Gorkijevi dramii »Na dnu«, ni pa razumno, da se jim nekaj prepove, kar nočejo, da bi se jim prepovedalo.

Glavni uradi slovenskih jednot bi sedaj že lahko povedali kaj zanimivega o rezultatih »prohibicije«. Tudi blaznice imajo na razpolago zanimive številke. Čikaške policijske postaje so zaposlene največ z zadevami, ki imajo svoj izvor v prepovedanih pijačah. Pijanstvo v družini, kreg, tepež, pa pošlje kdo po »policijana«. In potem aretacija, malo pridige na policijskem sodišču, na spet domov, malo piti in se poveseliti, nato pa kreg, pretep, pa zopet policaj.

Od novega leta naprej so alkoholne pijače zahtevale v Chicagi dvesto človeških žrtev. Vsi ti so šli v večna lovišča, ker so imeli »organon zastrupljen z

Zloraba cerkve in maše za hujskanje zoper učiteljstvo.

Na Dolenjskem v kraju A. se je dogodil slučaj, da je župnik izjavil napram zastopnikom ljudstva, ki so urgirali upeljivo desete maše, katero je župnik ukinil: »da ne bo toliko časa desete maše, dokler se učitelja X. ne spravi iz kraja.«

Tako hujska duhovščina ljudstvo proti učiteljstvu, ki ji ne trobi v političen rog in pri tem nesramno zlorablja svojo uradno obveznost, cerkev, vero, prižnico in mašo. Vsa sredstva so ji dobra, da nahujka ljudstvo proti učiteljstvu.

Sedaj, ko duhovščina nima več krajnih šolskih svetov v oblasti, da bi tam nahujkala ljudstvo zoper neljubo učiteljstvo in da bi se potem krajnih šolskih svetov vmešavala v učiteljska imenovanja in premeščanja; sedaj, ko ni več na stolcu ministra prosvete dr. Korošca in tudi v Ljubljani nima več duhovščina zaslonbe, kamor bi pošiljala svoje želje in ovadbe za premeščanje učiteljstva, se je pričela posluževati zlorabe svoje službe za hujskanje ljudstva proti učiteljstvu.

Ta slučaj je tako klasičen, da zasluži vse pozornosti, podoben je pa vsem

drugim slučajem in metodam, ki se uporabljajo zoper učiteljstvo s strani duhovščine na deželi.

Vendar bo treba misliti, da se pride v okoliščini temu hujskanju, s tako podlimi sredstvi, ki gotovo enačijo zlorabi službe.

Svoječasno, ko učitelji niso bili državni uradniki, jim je Avstrija s tem izgovorom odrekala svojo zaščito. Danes so učitelji državni uradniki, zato upravičeno lahko zahtevajo v takih primerih zaščite od države in v prvi vrsti od državne pravdnosti. Saj tu je krivda po čl. 104. p. k. z. jasna kot beli dan in učiteljstvo upravičeno pozivlje državno sodno oblast, da ga štiti, ker se konča z uvedbo takih sredstev proti učiteljstvu vsako tudi službeno neodvisno delovanje učiteljstva na deželi.

Razmere morajo postati nevdružne, pa ne zaradi ljudstva, ampak zaradi nestopnosti in poklicne zlorabe s strani duhovščine. Prišli bomo s podrobnimi podatki na dan!

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 4. sestanek učiteljskega naraščaja v Mariboru. Naši tedenski sestanki so nam postali tako potrebni, da smo jih sedaj med božičnimi počitnicami že pogrešali. Po presledku štirinajstih dni smo se zopet zbrali k sestanku v soboto, 10. t. m. ob 1/2 18. uri v navadnih prostorih. Predsednica, tovarišica Nada Škerljeva, je otvorila sestanek, pozdravila zastopnico učit. društva gospo Vodenikovo in vse tovarišice in tovariše, nato je dala besedo predavatelju, g. prof. Gustavu Šilihu. G. prof. Šilih se je dotaknil s svojo temo vprašanja, o katerem ne slišimo vsak dan. Govoril nam je o »individualni psihologiji in pedagogiki«. Omenjal je Wunda, ki je položil temelj psihologiji. Povdarjal je posebno to, da je zelo važno za vzgojitelja individualna in splošna pedagogika. Omenjal je, da so v Nemčiji takozvane poklicne nasvetovalnice, ki jih je v Jugoslaviji zelo malo, oziroma samo ena, namreč v Zagrebu. V kratkih potezah, toda izčrpno nam je razpravljalo o raznovrstnih tapih pri človeku. Žal, da se je moral zelo omejiti, ker je bil čas omejen. Obljubil nam je, da nam bo vse »te primere in slučaje praktično pokazal, in sicer dne 27. t. m. ob 1/2 6. uri na našem 5. sestanku. K debati se je oglasilo le malo tovarišev. Želeti bi bilo, da se udeležijo debate po možnosti vsi tovariši in tovarišice. Prihodnjemu sestanku predseduje tov. Albin

Čič, zapisnik pa vodita tov. Anica Zupanc in Franjo Rogl. — Darinka Čebulj — Stanko Andolšek.

—uč Predavanje o dr. Drtini je imel za ljubljanske učiteljske prof. dr. Iv. Lah. Predavatelj je očrtal pomen dr. Drtine za českoslovaški narod, njegov životopis in njegove nazore in stremljenja na polju vzgojeslovja. Odprl je naši mladini popolnoma neznano polje in pregledu pedagoških stremljenj v českoslovaški republiki v preteklosti in v sedanjosti in udejstvovanje dr. Drtine na tem polju. Kot bivši učenec dr. Drtine je podal predavatelj res pravo sliko tega moža in je govoril iz srca in z vso ljubeznijo do svojega nekdanjega učitelja. Mladina je z veliko napetostjo sledila predavatelju ter je pokazala resno voljo za nadaljno izvenšolsko izobrazbo ter pripravo za učiteljski poklic.

Splošne vesti.

— Ne igrate se z učiteljskimi imenovanji. Po deželi meni sedaj že vsakdo, da ima pravico se vtičkati v učiteljska imenovanja. V obrambo naše službene in stanovske neodvisnosti resno svavimo pred tem, da bi se upoštevali taki vplivi, to tembolji, ker dotični faktorji ne nosijo nobene odgovornosti in niso tudi vezani na nobeno zakonito podlago.

— Na naš poziv, da nam pošljejo šolski voditelji in tov. besedilo govorov in deklamovank, ki so se vršili na podlagi odloka o praznovanju državnih praznikov dne 17. decembra, se je prvo

alkoholom«, pa je odpovedal delovanje in izpuštil po špirtu puhtečo dušo v zrak.

Pred menoj leži pismo iz nekega velikega rudarskega mesta na zapadu, ki ga je poslal agitator, ki ni proti pijači in je za odpravo prohibicije in pa za trezne glave, kajti alkohol, če se ga uživa preveč, ubija razum in ga tira navzdol.

»Poskusil sem agitirati, kajti naselbina je velika, pa sem nalletel na razmere, v katerih ni mogoče napraviti ničesar,« pravi v pismu »Slovenci v tej naselbini se bodo vtopili v valu alkohola. Vsakdo, ki ima naše delavsko ljudstvo rad, se mora razjokati nad življenjem tukajšnjih rojakov. Pijani ljudje lahko jokajo, ampak tu ima tudi trezen človek priliko, da bi plakal nad potopitvijo ljudi v pijači, ki jih že več ne zabava, ampak uničuje. Vsak večer je v hišah harmonika, ples in z vinom obložene mize. Domača družina pije, fantje in sosedje, ki pridejo vasovat, popevajo, namakajo grla, uganjajo burke, pa — saj veste kako je, kadar so duhovi razvneti od vin-

ca rujnega ali pa od žganja. Vprašaj tako družbo naj se naroči na tak in tak list, pa se bo režala, zbijala iz tebe šale in ti ponujala piti. Pij —! Še enega — kaj bi se tako branil!

»Delo imajo težko in nezdravo. Zbiti kot so, se tolažijo v pijači in si poslabšujejo položaj in zdravje. Če bi jim tudi od strani kako povedal, da ni zdravo kar počno, bi se krototali na ves glas in se norčevali na tvoj račun. Človeška natura pa je čudna stvar. Veliko pretrpi, veliko spravi skozi želodec, zavžije lahko strupov, ki bi jih niti vol ne prenesel, potem pa se upre. In tako vidite v vseh takih krajih človeške podrtije, od garanja in pitja runirana telesa. In nihče se ne briga zanje; lazijo okrog kot sence in čakajo, kje se bi dobilo kaj piti. Za jed jim ni.

»Nisem pristaš kake svetohinske družbe freznosti, ali vseeno bi rad, da bi si ljudje znali včasih poiskati zabavo in se razvedriti, ne da bi mogli biti v spremstvu alkoholnih duhov...«

(Dalje prihodnjic.)